

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.
Megjelenik hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Kézdivásárhely, 1902. szeptember 14.

Vasárnap.

XXI évfolyam. 73 szám.

Felelős szerkesztő: Vajna Károly.

Kiadó laptulajdonos: Ifj. Jancsó Mózes.

Előfizetési árak:
Egész évre 10 korona. Félévre 5 korona.
Negyedévre 2 korona 50 fillér.
Egyszám ára 10 fillér.

A lap szellemi részét illető közlemények. Vajna Károly szerkesztőhöz, az előfizetési és hirdetési pénzek Ifj. Jancsó Mózes könyvnyomdájába küldendők.

Hirdetmények díja:
4 halas a petitsorért, vagy annak helyéért 10 fillér.
Hivatalos- és árverési hirdetések külön díjtétel szerint.
Nyitlatter sora 30 fillér.
A hirdetések díja előre fizetendő.

Egy derék rendreutasítás.

A magyar képviselőház elnöke, Apponyi Albert gróf, látogatásával tisztelte meg a verseczi kiállítást s megjelenésekor mindjárt volt alkalma, bizonyos embereket felvilágosítani a felől, miként kelljen nyilvános alkalmakkor mint valódi állampolgároknak viselkedniök. A saját mély hazafias érzése vitte őt oda, hogy erélyesen kihasználja az alkalmat.

Midőn a kiállítás területére lépett, a kiállítás igazgatója német beszéddel üdvözölte őt.

Hát — igen gyengéden mondva mégis csak furcsa, ha magyar kiállítást idegen nyelven szándékoznak megnyitni. Valjon az üdvözlő szónok tudva vagy öntudatlanul követte-e ezt a tapintatlanságot, nem akarjuk behatódobban vizsgálni, mert a megérdemelt rendreutasítást rögtön megkapta Apponyi gróf által, ki a szónokkal és természetesen az üdvözlő beszéddel sem törődött tovább.

Később aztán a banketten, tehát nem hivatalos alkalommal, persze Apponyi gróf maga is használta a német nyelvet, hogy a német lakosságnak a lehető legérthetőbben előadja ott a hazafiasság magasztos indokait és magasztos parancsait.

És éppen az, hogy németül beszélt, mutatja, mily kevésbé vezetteti magát a magyarság türelmetlenség által. Magán alkalmaknál minden állampolgár csorbatlan mértékben, a mennyire mások jogait nem sérti, ám engedje át magát a maga sajátosságának, a magyar állam sem a nemzetiségi, sem a felekezeti individualitás útjába semmiféle akadályokat nem gördít, de ezért aztán joggal követeli, hogy az állampolgár a neki megadott szabadságot, a teljes mértékben megadott szabadságot ne használja az állam, ne a nemzeti állameszme ellen, hogy tehát minden nyilvános alkalomkor magyar állampolgárnak érezze magát és ezen érzelmeinek határozott, félre nem érthető kifejezést adjon.

Ezt jelentia magyar képviselőház elnökének fellépése, kiben Magyarország souverainitása van megtestesülve, és ez a fellépés tökéletesen megegyezik az igazi szabadelvűség nézeteivel, Széll Kálmán kormányozási elveivel.

A képviselőház költözködése. Az új parlamentben teljesen elkészültek már a képviselőház helyiségei, úgy hogy a költözködés most már bármely napon megtörténhetnék. Régebben szeptember

8-ikára tűzték ki a költözködést, most azonban abban történt megállapodás, hogy a költözködést, e hó 15-én történjék meg. Ekkor érkeznek meg ugyanis gróf Apponyi Albert a képviselőház elnöke és Csávosy Béla háznagy Budapestre, akik a hivatalok áthelyezésének idején Budapesten maradnak.

Kisküküllőmegye új főispánt kapott. A kinevezésről szóló kézirat a következő: „A belügyminiszterium ideiglenes vezetésével megbízott magyar miniszterelnököm előterjesztésére báró Kemény Ákos országgyűlési képviselőt Kisküküllővármegye főispánjává kinevezem. — Kelt Radmerben, 1902. évi augusztus hó 9-én. Ferencz József s. k. Széll Kálmán s. k.

A kivándorlási törvényjavaslat. A belügyminiszterium képviselőjében Sélley Sándor dr. miniszteri tanácsos és Váradhelyi Gyula miniszteri titkár szombaton Pozsonyba érkeztek, hogy a kongresszusnak a kivándorlási kérdést tárgyaló tanácskozmányain részt vegyenek. E tanácskozmányokon Sélley a belügyminiszter nevében fel fog szólni és tájékoztató nyilatkozatokat tesz az iránt, hogy a kormány mily módon óhajtja szabályozni a kivándorlási ügyet, a melyre vonatkozó törvényjavaslat benyújtását Széll Kálmán miniszterelnök az ősszel egybeülő képviselőház egyik legelső ülésére már a nyáron, a ház üléseinek olnapolása előtt megígérte. Az ország egyes vidékein tartott kongresszusoknak tehát, a melyek a kivándorlás ügyét behatóan tárgyalták, volt az eredménye, hogy ezen égető kérdést teljesen megérlelték.

Egyházi és iskolai állapotok a székelyföldön a róm. kath. egyházat illetőleg.

Irta: Pál István.

III.

Említém, hogy a keperől külön szölok.

Az egyházi személyzetnek a Székelyföldön jövedelmét képezi az ugynevezett kanonika porezió, a kepe és a stóla.

Az első kis terjedelmű fekvő birtok, a második évi adózás terményekben a hivatól, a stóla pedig esetéről adatik a meghatározott ténykedéseknél. Vannak még pium legatumok is kisebb nagyobb évi jövedelemmel, de ezekről és a kanonika porezióról itt nem lehet szó, mivel azok alapítványok, azok nem a nép terhe. Hanem igen is szó van a stóláról és a keperől.

A stóláról azonban csak annyiban lehet szó, hogy nézetem szerint meg kellene állapítani az egyházi ténykedések, a szertartásoknak egy bizonyos mértékét, a mit teljesen ingyen kellene végezni. A ki ezzel a mértékkel nem elégednék meg, az — hogy úgy mondjam — a többletet annak fokozata szerint fizetné. Természetes, hogy ennek rendezése az egyházi hatóság körébe tartozik, hova azonban ez iránt lehetne kérésrel fordulni. A rendezés úgy történne, hogy a legegyszerűbb szertartás ingyenes végzéséért a fokozottabb után megállapítandó díjazásban kárpótlást nyerjen az egyházi személyzet.

A fő azonban a kepe.

Mi a kepe? Leginkább terményekben való szolgáltatás évenként a hivatól az egyházi személy-

zet (pap, kántor és kántor-tanító) ellátására. Hogy mi ennek a kepe az eredete? pozitíve nem tudom. Azonban a bizonyossággal érő valószínűséggel lehet következtetni, hogy a hivat az egyházi személyzet ellátására terményeiből évenként kezdetben önként tetszésük szerint valamit adtak, a mi későbbben a szokás-jogból levont törvényes rendelkezésekkel kettő lassúgökké tétetett és szabályoztatott.

A rendelkezésre álló idő rövidsége miatt csak a legrövidebben szólhatok a keperől, habár előadásomnak ez képezi a legfőbb részét. Ennél fogva előadásom hozagosságaért elnézést kérek. Talán lesz alkalmam más téren pótolni.

A mai kepezési rendszer azon szabályozó rendeleten alapszik, a melyet a General Commandó 1804-ben február 20-án Nagy-Szebenben Mitrovsky aláírásával adott ki. Ezen Mitrovsky-féle szabályrendelet szerint minden családtag, a kinek 12 kalangya őszgabonája termett, tartozik az egyházi személyzetnek 3 kalangya tavaszkepet adni, (a kinek ennél több van, pl. 100—1000 kalangya, az sem tartozik ennél többet adni); a kinek 12 kalangyánál kevesebb, de 6-nál több őszgabonája termett, az félkepet ad, vagyis egy és fél kalangya ősz és egy és fél kalangya tavaszt. Ezen kívül minden marhás gazda tartozik egy terüfűt vinni. Némely helyen a kepet pénzben fizetik. A gyalogszerekek osporával tartoznak.

Imel egy rettenetes adózási rendszer, a melyet képtelenség végrehajtani. Havégrehajtják, megöli a népet; ha pedig nem hajtják végre, az egyházi személyzet nem tud élni.

És tessék még ide gondolni, hogy miből adja a nép a kepet. A székely kis gazdának a birtoka átlag 10 holdnál többre nem terjed. Vegyük tekintetbe, hogy mibe kerül egy hold földnek a megművelése? és mit kell annak terméséből fedezni? Fizetni kell az állami adót, különböző pótdadókat: a megyei pótdadót, az országos betegápolási adót, községi pótdadót, apa-állat tartási, erdőkezelési, erdőőrzési, mezőőrzési, birtokrendezési; tagosítási, arányosítási, vízszabályozási, iskola-adót a tanítók fizetését pótló járulékokat és a jó Eg tudja, hogy még mit. Pedig még kell fizetni valamit: fizetni kell a birtokon levő adósságnak kamatját. Mindezekhez jó még a kepe. A mi megmarad, abból éljen meg a tulajdonos és családja.

Uram bocsásd meg, de nincs szó ennek az állapotnak a kifejezésére; ez úgy nem maradhat. Régen ugyan minden valamire való székely ember büszke volt arra, hogy egész kepet ad, de én ezt a büszkeséget ma még csak fel sem tudom tételezni, mert ma mindenki zugolódással, keserűséggel fizeti a kepet, a mit a papság is valóban méltón nevezett el kepeknak.

* * *

Különben a kepeknak terhes voltát ennek előtte is érezték és igyekeztek azon különböző módon — leginkább annak a birtokhoz arányosabb elosztása által változtatni; de azért a régi kepezési rendszer mondhatni általában változatlanul fennmaradt. Ismen tethetném ide vonatkozólag a tárgyalásokat, a sokféle tanácskozássokat, mert adattal bőven rendelkezem, de az előadásomat a megengedettnél bővebbre nyujtaná, mert ez — habár fő — de mégis csak egyik részére előadásomnak.

A Sokféle tanácskozásból pozitív eredmény gyanánt csak annyi konstatálható, hogy egy-két tehetősebb székely község megváltotta a képét, annak értékét pénzben fizeti.

Az egyházi hatóság mindig tartózkodó volt a kepe átváltoztatására irányuló mozgalmakkal szemben; attól tartott, hogy a rendszer megbontása zavart idézhet elő, a mely az egyházi személyzet ellátását válságos helyzetbe hozhatja. Mikor az 1863-iki nagyszabeni (törvénytelen) országgyűlés elé Lászlóffy Antal indítványt tett a kepe megszüntetése s annak kárpótlását illetőleg, a püspöknek ez iránt aggodalmi voltak, a miket pontokba foglalva 2544—63. szám alatt fejezett ki s oda hatott, hogy az indítvány ne fogadtassék el.

Az egyházi hatóság a képét az egyházi javadalom legbiztosabb alapjául tartotta, a mely nincs oly értékbeli csökkenésnek kitéve, mint a pénz és azon kívül nagyon helyén valónak találta, hogy a lekipásztornak életmódja megegyezzzék a hiveivel.

Nem lehet tagadni, hogy ezek nagyon figyelemre méltó szempontok. Azonban újabb időben a birtokváltozások következtében a kepe mennyisége is itt-ott úgy lecsökkent, hogy azt a pénzügyi válság sem apaszkodhatná alább, főképp, ha a tőke kamatjának egy bizonyos részét állandóan a tőkéhez esatolnák, hogy a kamatok csökkenése a tőke növekedésének legalább némileg ellensúlyoztassék.

Az erdélyi róm. kath. státus sokat foglalkozott az ügygyel, sőt 1886. évi gyűléséből (jegyzőkönyvének XXXVI. 2. pontja alatt) felkérte a püspököt, hogy ez ügyben érintkezésbe tevéen magát a felekezeti egyházi főhatóságaiival, ezekkel egyetértve kísértse meg akár törvényhozás, akár miniszteri rendelet útján oly egyöntetű eljárás létesítésének a lehetőségét kieszaközölni, amely vagy megváltás, vagy birtokkiszakítás útján, a papi javadalom csonkítatlan fentartása mellett a kepefizetéssel tartozók terheit vállairól levénné, vagy legalább tetemesen megkönnyítené. Összeíratta közsegenként, hogy mennyi a kepe? mennyi annak pénzbeli értéke? mekkora tőke áll annak megváltásául rendelkezésre? és még mennyi hiányzik? Az adatokból magam állítottam össze 1894-ben egy táblázatos kimutatást, a mely szerint az összes kepe értéke 90.106 frt 40 krt tett, a mely 4% m llett 2,252.410 frt. tőkét kívánna, a melylyel szemben az egyes községekben meglevő kepeváltási tőkék összege 67.600 frt 81 krt tett; = hiány 2.184.810 frt. Hogy azóta az állapotok javultak-e, a megváltási alap növekedett-e? nem tudom. Növekedhetett, mert a birtoktagosítások, arányosítások azóta öltöttek nagyobb mérvet és az illető községek terület kiszakítással gondoskodhattak kepeváltási alapról. De hogy valóban gondoskodtak-e? nem tudom és az igazat megvallva következtetni sem merem azon könnyelműség után, a melylyel sok helyt a regale kártalanítási alapot felosztották, a helyet, hogy azt közvagyonnak és a kegyuri községek legmegfelelőbb kepe megváltási alapnak megtartották volna.

Pedig a kepe keblit megváltásnak ez lett volna s illetve lenne a legkönnyebb, mondhatni egyetlen lehetséges módja. Más módon a székely a képét, ha azt neki kell megváltania, nem képes megváltani. Pedig a kepe így rem maradhat, az így fen nem tartható, az a mai gazdasági viszonyok között egy képtelen adózási rendszer, mint természetmennyekben való adózás ellenkezik a forszelle-mével.

De ki váltsa meg? A monnyit ezt a kérdést már minden felé tárgyalták, eléggé kitűnt, hogy azt másképpen nem lehet megoldani, mint állami közbejövettel — állami segélyezéssel. És én ezt igazságos dolognak is tartom, a mit az utóbbiakban igazolok.

* * *

Állok a mellett az álláspontom mellett, a mit fentebb kifejeztem, hogy ez egyház kiadásait a hivatkozott kötelesek fedezni és szolgáinak ellátásáról ők tartoznak gondoskodni. Azért nem is hoztam javaslatba, hogy ez egyházi és iskolai kiadások általában levéssenek székely népünk vállairól. A képeről azonban másféleképpen gondolkodom.

Mondottam, hogy nem ismerem pozitíve a kepe eredetét. Azonban a szabályozására vonatkozó törvényes rendelkezéseket a régi időkől fogva ismerem. Ezek szerint az egyházi és világi hatóság mindig együttesen járt el a kepe körül és a ma érvényben levő Mitrovszky-féle instrukció létrejötténél is a General Commando a Gubernium útján kikérte a püspök véleményét. Így volt ez mindig az 50-es, 60-as években és (talán legutóbb) 1866-ban is, a mikor a fő kormányzó 18554—66. sz. alatt kikérte a gyergyó szentmiklósiak felterjesztésére a kepe megváltás ügyében a püspök véleményét, a mit ő 198—166. sz. alatt adott meg.

Ingerenciája volt tehát az államhatalomnak mindig a képre és nagyon lehetséges, hogy azt a nagyszabeni (törvénytelen) országgyűlés 1864-ben megváltotta volna, ha az illetékes egyházi ténnyezők azt nem ellenzik és a kepe tanulmányozására Thiesenmann elnökle mellett kiküldött bizottság Trauchenfels előadása alapján azt nem véleményezi, hogy a kepe nem váltható meg, mert az nem földteher, hanem személyi tartozás.

Azonban bármi is legyen a képe eredete és történeti fejlődése, de az bizonyos, hogy az mint állandó köteles szolgáltatás jogi természetére nézve következményeiben a dézsmával egyenlővé vált; és ha ezt az állam országos alapról, a melyhez a székely is adójával hozzájárul, megváltotta, igazságos, hogy a székely képét is ugyancsak az állam országos alapról váltsa meg.

Ez alapja és indoka határozati javaslatomnak, a melyet idevonatkozólag mindjárt elő fogom terjeszteni.

Nem kell vitatkozni a fölött, hogy földteher vagy személyi tartozás a kepe. Nézni kell annak természetét, jogi következményeit ma, hogy az alul a székely másképpen nem szabadulhat, mint csupán csak állami segítséggel; pedig ha nem szabadul, megéli a népet és agyongyötri a paps got. Fölösleges idevonatkozólag szívhöz szóló érvekhez fordulni; a dolog maga beszél maga mellett. Vegye bárki figyelembe, hogy miből adja a székely a képét? hogy az természetének hányad részét képezi? hogy minő érzellemmel adhatja s adja is azt? hogy mennyire alkalmas adó ez a pap és hívei között a gyűlölködésnek fejlesztésére? és ezeknek figyelembe vétele után mondjon ítéletet a dolog fölött. Ez az adózási rendszer így fentartva egészen alkalmas arra, hogy a népből a papság iránti gyűlölettel mi den vallásos érzést kéljön; pedig föltétlenül szükséges, hogy a nép vallásos és abból kifolyólag erkölcsi legyen és hogy a papság az anyagiak iránti kellemetlenségtől megszabadulva élhessen magasztos hivatásának.

A hol tehát jogi kétely merül föl az állami megváltást illetőleg, ott lépjen előtérbe a gondolat, hogy egy népnél, szegénység által a végkimerüléshez jutott népnél, az ország legkeletibb határán őrt álló ősi tiszta magyar fajnak felemeléséről, megmentéséről van szó, annak és nem a földnek, hanem a rajta élő népnél lehető tehermentesítéséről, hogy az magához térve, tudja tovább is kitartani hűséggel szolgálni e hazát, munkálni a magyar állam érdekeit, a mikben kell. Igen, magának a magyar államnak az érdeke is kívánja a székely lehető tehermentesítését, indokoltá teszi a kivételes kedvezményt is, hogy képes legyen az tovább is ezen a földön maradni, mert arra szüksége van a hazának, elkerülhetetlenül nagy szüksége.

Meg kell a magyar államnak váltania a székely képét és pedig annak minden nemét, minden egyház számára vallás különbség nélkül, mert a teher vallás különbség nélkül nyomja a székelyt; pedig székelyt akarunk menteni. Be kell illeszteni a székelymentés főkeziójába a kepe megváltását, az jogi szőrszálhasogatáson meg nem akadhat, hajótörést nem szenvedhet. Ha másképp nem lehet, létre kell hozni, teremteni kell erre a célra egy külön alapot: a székelyföld kepe-váltási alapját akkora összeggel, hogy az mindenkor elegendő kárpótlást adhasson az egyházi személyzetnek a megszüntetett képeért.

Az eljárás módjaitohoz egyebet nem szólok, csak azt kívánom itt hangsúlyozni, hogy az államnak mindenekben teljes egyetértéssel kell eljárni az illetékes egyházi főhatóságokkal, legelső sorban őket kell meghallgatni, mert ha az állampolgárok

teherkönyvitéséről van is szó, de egyuttal egyházi javadalomról is, a mely pedig az egyházi hatóság illetékességébe tartozik; nélkülök az nem intézhető. Így volt ez ennek előtte is mindig, így kell lennie ezután is.

Uraim! Ha ez a kongresszus egyebet nem is érne el (pedig semmi kétség, hogy ha nem is mindent, de sokat el fog érni), mint csupán csak azt, hogy a képét levegye a székely nép és a papság nyakáról, már ezáltal is korszakos maradna örökre működése. Nem igen lesz alkotása a kongresszusnak, a melynek ily egyetemlegesen vegye hasznát minden székely. De hogy ha a kongresszus ezt nem tudná kivinni e nélkül minden sikere mellett is fogyatékos munkát végezne.

Az előrebocsátottak után és indokból, van szerencsém előterjeszteni a következő határozati javaslataimat:

Mondja ki a kongresszus, hogy:

1. a székelység javának előmozdítására nagy befolyással lévén az, hogy azok, a kik élén állanak, egymással békességben éljenek: nem csak kívánatos, hanem egyenesen szükséges, hogy az egyházi és világi előjárók egymással kezefogva mű ödjének a nép javának előmozdítására;

2. hogy az ő áldásos befolyását akadálytalanul gyakorolhassa, hogy a népet oktathassa, nevelhesse, hogy megfelelő templomokat és iskolákat tarthasson fent és hogy alkalmazottjait illoen láthassa el: az állam segítse az egyházat, de ennek fejében nem korlátozza, hanem elégedjék meg a felügyeleti jogából származó ellenőrködéssel, mert a székely egyházközségekről nem lehet föltételezni, hogy államellenes üzemeket szolgálnak. Tegyen a kongresszus ily irányban fölterjesztést a kormányhoz;

3. a kepe nagy és igazságtalan teher lévén a székely népen és ok lévén arra, hogy a lekipásztor és hívei között folytonos keserűség legyen: a nép válláról leveendő, még pedig úgy, hogy az az állam a tized módjára váltsa meg. Mert bármily természetű is a képe eredete és történeti fejlődése, de az bizonyos, hogy mint állandó köteles szolgáltatás jogi természetére nézve következményeiben a tizeddel egyenlővé vált. A képező egyházközségek hívei is adójukkal egyformán járulván a tized kártalanításához: igazságos, hogy a kepe megváltása is államilag történjék országos alapról. Ezért a kongresszus intőzzen felterjesztést a kormányhoz, illetve törvényhozáshoz.

Egyuttal kérem, hogy a kongresszus az elfogadott határozati javaslatokat közölje az egyházi főhatósággal is és kérje azok pártolását.

EGYHÁZI ÉLET.

— Papi beköszöntő Esztelneken. —

Béla falva, szept. 10.

Folyó hó 6-kán] d. u. 3 órákor érkezett meg Esztelnekre Ret tégi József új plebános. Fogadtatása egyszerű, de impozáns volt.

A templom előtti térre össze sereglett nép örömtelen uszott. Pont 3 órákor érkezett meg az új lelkész, kit a nép — az ő kedvenc szónoka — Szacsavay Miklós által üdvözölt.

A beszéd egy rövid, de igen talpra esett üdvözlés volt, mely az intelligens osztályt is képes volt elragadni. Az új pap lelkes, rövid válasza után, a plebánia lakra hajtattak, a hol az új lelkészt a közszereletben álló P. Császár Bonaventura zárdafőnök fogadta. Ezután következett a kedélyes társasváros, hol a pohárköszöntések egymást érték.

„Uraim — mondá pohárköszöntőjében az új lelkész — én önkötlő határtalan bizalmat várok, én önkötlő lángoló szeretetet kérek, s ha ezek meglesznek, hidjék meg, hogy úgy szellemi mint anyagi téren sokat tehetünk.”

Meg vagyunk győződve, hogy új papunk, kit Isten nagyra törő észszel, szép tehetséggel áldott meg, sok hasznosat fog — mert akar is, tud is — tenni. Esztelnekiek, tegyétek magatokat múltóvá lelkészek jóindulatára, ajándékozátok meg őt őszinteségekkel!

K. J.

Papi jubileum.

Az orbai evang. reform. egyházmegye nagytisztelű P á t e r Károly szőrcsei ev. ref. pap. orbai ev. ref. esperes 40 évi papi és 16 évi esperesi áldásos működésének méltánlással Szőrcsén, 1902. évi szeptember hó 17-én d. e. 9 órakor kezdődőleg jubiláris ünnepélyt rendez.

1902. évi szeptember hó 17-én d. e. 1/29 órakor gyülekezés a szőrcsei községi iskola nagytermében.

Délelőtt 9 órakor a különböző és világi testületet tisztelgése nagytisztelű P á t e r Károly ur házában.

Délelőtt 10 órakor templomba vonulás.

Az isteni tisztelet sorrendje:

1. Invocatio. Énekli a gyülekezet.
 2. „Szent félelemmel.” Énekli az orbai énekezők kara.
 3. Imádkozik: Ignác László kovásznai ev. ref. pap.
 4. „Szárnyat ölt fel.” Soló ének, előadja Nagy Imre zágoni énekező.
 5. Egyházi beszéd-et mond: Földes György zabolai ref. pap. egyházmegyei főjegyző.
 6. „Oh nemzetek nagy Istene.” Énekli az orbai énekezők kara.
 7. Nagytisztelű P á t e r Károly aa, mint ünnepelt, háláadó imát mond.
 8. Hymusz. Énekli a gyülekezet.
- Az ünnepély után egyházmegyei diszközgyűlés tartatik, melyen az ünnepelt érdemei jegyzőkönyvbe iratnak. Ez alkalommal üdvözlő beszédet tart és az egyházmegye nevében emléktárgyakat ad át: Bodor János zágoni ref. pap.

Délután 1 órakor közbéd a szőrcsei iskola nagytermében. Egy teríték ára 4 korona.

Közbédén résztvenni szándékozók kéretnek ebbeli szándékukat folyó hó 15-ig Ignác László kovásznai ref. pap. aánál okvetlen bejelenteni.

NAPI HIREK.

— **Kinevezés.** A m. kir. igazságügyi miniszter Jancsó Géza kézdivásárhelyi kir. törvényszéki irodatisztet kinevezte ugyanezen kir. törvényszékhez a Szabó István nyugalomba vonulásával megüresedett állásra irodaigazgatóvá. A jól megérdemelt előléptetéshez őszintén gratulálunk.

— **Áthelyezés.** A m. kir. igazságügyi miniszter dr. Knörr Ferenc, csikszerecsi kir. ügyészt a brassói kir. ügyészséghez helyezte át.

— **Tanári kinevezés.** Az erdélyi r. k. igazgatótanácsal egyetértve Gróf Majláth Gusztáv K. püspök ifj. Bartalis József szakvizsgás tanárjelöltet kinevezte a gyulafehérvári r. k. főgymnasiumhoz helyettes tanárrá. Gratulálunk.

— **Eljegyzés.** Aldobolyi László Irma, illyefalvi áll. isk. tanítónő, László Lukács, illyefalvi áll. isk. igazgató és az aranyéremkereszt tulajdonosának bájos leányát eljegyezte Dr. Hubbes Frigyes orvos, a gráci es. kir. egyetem em. assistense Brassóból. A szép frigyhez szívesen gratulálunk.

— **A vörös kereszt egyesületből.** Hazánk e nemes célú egyesülete a jótékonyág gyakorlása mellett nagyszabású mozgalmat indított a háború esetén megsebesült harcosok elhelyezésének előleges biztosítása céljából. Az ajánlatok már hosszabb idő óta főllynek. Ujabbán Pótsa József v. b. t. tanácsos, főispán Peselnek községben (Háromszék m.) levő lakházában elhelyezendő 2 lábbadozó harcos ingyenes elhelyezésére, ellátására és ápoltatására. A katonákat a házi orvos fogja kezelni és a kézdivásárhelyi vasúti állomásról az ajánlattevő saját fogatán szállíttatja be a községbe. A tudósítói teendőket teljesítésére az ajánlattevő vállalkozott. Ohajtandó, hogy e szép példának minél több követője legyen.

— **Halálozás.** Id. Tóth József kézdivásárhelyi iparos polgártársunk, 82 éves korában, f. hó 9-én, rövid szenvedés következtében elhunyt s. f. hó 11-én

temették el szép részvét mellett. A boldogult, Kézdivásárhelynek egyik legderékabb, legbeesületesebb polgára volt, aki az 1848—49-iki szabadságharcban mint honvéd őrmester s mint a városunkban akkor létesített salótrómgárnak Baka Mihállyal együtt lovas vezérője, igen hasznos szolgálatokat teljesített önvédelmünk ügyének ezért is, de rendkívül jellemes egyéniségeért, példány szerű életéért emlékezete sokáig áldott lesz. Nyugodjék békében.

— **Védhimlő oltás.** Kézdivásárhely város területén, f. év tavaszán a teljesen kiskorú gyermekek beoltása himlő ellen — az akkor fellépett skarlátjárvány miatt nem lévén eszközölhető, a hatóság annak teljesítését a jövő hétfőre (szeptember 15-ére) d. e. 8 órára tűzte ki a városházhoz. Mint érdekes adatot feljegyezzük, hogy Kézdivásárhelyen az első védhimlő beoltást 1802. őszén, tehát épen száz évvel ezelőtt eszközölték, egykoru feljegyzés tanúsága szerint.

— **Elgázolás.** Erdős Józsefné barátosi lakost Kovászna és Barátos között a tehervonat elgázolta. Súlyosan megsérülve szállították be Sepsiszentgyörgyre a vármegyei kórházba, hol gondos ápolás alá vették a szerencsétlen asszonyt. Hogy kit terhel a mulasztás, annak kipuhatólása végett megindult a vizsgálat.

— **Uj ápolónők a Rudolf-kórháznál.** A vöröskereszt egyesület főgondnoka a Kézdivásárhelyi vidéki vörös-kereszt választmány kérelmére a főgondnok a kézdivásárhelyi Rudolf-kórházba intéző nénéül Gréger Ilka rendes ápolónőt és osztályos ápolónőnek Bartos Mária és Bartos Viktória segéd-ápolónőket rendelt ki. Az ápolónők állásaikat október 1-én fogják elfoglalni.

— **Váltóhamisító paraszt.** Ifj. Deszpa Mihály, szacsvai közönséges földmives nem szerette a munkát, de annál jobban vágyott jól és könnyen élni. Mivel ez másképp nem sikerült neki, csekély írásbeli tudományához folyamodott. Váltókat hamisított s azokat háromszékvármegyei takarékpénztáraknál értékesítette. Mindössze 17 db váltót hamisított ismerősei nevére, az így felvett pénzek összege alig 2000 korona. Most a kézdivásárhelyi kir. törvényszék foházában ül a hüvösön, mint vizsgálati fogoly s remélhetőleg későre fog újból váltót hamisítani.

— **A gyermekek tüdővészéről.** Az országos Közegészségi Egyesület egyik legutóbbi ülésén dr. Preisch Kornél és dr. Schütz Aladár a gyermekek tuberkulózisáról és az ellene való védekezés módjairól tartott előadást. Reámutattak arra, hogy napjaink legveszedelmesebb betegsége a száraz betegség (tüdővész), nemcsak a felnőttek egészségét támadja meg vigyázatlan életmódjuk miatt veszélyeztetik a gyermekeket is. A felnőtteknek, miként köz tudomásu, közel egyhetede tüdővészben hal el. A gyermekeknek pedig közel egytizede száraz betegségben szenved. A felnőttek tüdővészre nagy részben gyermekkori fertőzéstől indul ki. Mindez azért, mert nem vigyázunk eléggé gyermekeinkre. A természetbúvárok kiderítették, hogy a tüdővész nem öröklődik át, hanem a tüdővész környezet fertőzi a kisdedeket. Csatlakoznak a londoni tuberkulózis kongresszus ajánlataihoz, a tüdővész betegek bejelentessenek, lakásuk fertőtleníttessék A minden napi gyakorlati életbe vág az a felfedezésük, hogy a gyermekek gümőkórjának egyik legnagyobb tényezője a köröm- és kézpizsok, más szóval az ujjszopás és az orrpizskálás. A porlepett játékok szopogatása ugyanily jelentőségű. Mindezek pedig azért, mert úgy jut a szoba piszka a gyermek szervezetébe.

— **Uj kivégzési mód.** A technikai legújabb vívmánya — a halált illetőleg — az a villamos szék volt, amelybe az áldozat beleült és az áram röviden kivégezte. Reap gépész, mint az amerikai lapok írják, sürített levegővel ölte meg Kork nevű alkalmazottját. Reap műhelyében volt egy hatalmas sürített levegő előállítására való szivattyu. Kork bement a szivattyu belsejébe, ezt észrevette régi haragosa, Reap és rabosította a dugattyut, miáltal a levegő összeszorult és Kork azonnal meghalt. Reapot elfogták.

— **Szerkesztő postája.** Sz. F. Radnóth A szép ünnepélyről szóló tudósítás tárgyhalmaz miatt jövő számunkra maradt. Szíves üdvözlét!

Közönség köréből. *)

Tekintetes Szerkesztő Ur!

A Vigadó ügyében b. lapja mult számában közölt nyílt kérdésre bátorkodom tájékozásul tisztelettel bejelenteni, hogy tényleg a nagyterem egyik földszinti pillérjén, melyben 2 ezilinder kémény van elhelyezve, a túl megterhelés következtében az én hibámon kívül olyan repedés mutatkozott, hogy jelenleg nem, de később komoly baj kerülhetett volna belőle. Ezt észrevén, rögtön intézkedtem a helyreállítási munkák megkezdése iránt, melyek 3 nap óta folyamatban vannak. Minden egyéb állítás kenyer irinségből származhatott nagyítás, mivel komoly veszedelem sem nem volt, sem jelenleg nincsen.

E soraim szíves közlését megköszönve, tisztelettel vagyok.

Kézdivásárhely, 1902. szept. 13.

A Vigadó építési vállalkozója.

*) Közöljük e nyilatkozatot azzal a megjegyzéssel, hogy ez ügyben a szakértői vizsgálat folyamatban van s annak végeztével maga az építési bizottság fogja a tárgylagosságnak mindenben megfelelő felvilágosítást megadni, a mint ezt nekünk az építési bizottság t. elnöke határozottan kijelentette. Megnyugtatóan annyit előre is közölhetünk, hogy ez idő szerint immiens veszély nincsen.

A szerk.

NYILTTÉR. *)

Nyilatkozat.

A „Székelyföld“ mult számában megjelent hirdetményből és az ujdonságok közötti ismertetésből tudomásul vettük, hogy Tótfalusi Károly műasztalos iparos társunk kiállítását rendezett az általa készített butorokból. Erre nézve nekünk csupán annyi megjegyzésünk van, hogy a kiállított butorok közül 2 ágy, 1 éjjeli szekrény és 1 mosdó szekrény, egy 3 ajtós ruhaszekrény és egy faragott szalonszék nem Tótfalusi ur, hanem néhai ifj. Czibalmos Ferenc készítményei s ezeket biztos tudomásunk szerint Tótfalusi ur árverés útján vásárolta meg a Czibalmos Ferenc hagyatékából, tehát azokat a magáékeppen nem állíthatja ki. Ennyit elmondani tartoztunk az igazságnak és néhai kedves barátunk iparos társunk emlékének.

Végül megjegyezzük, hogy mi nem tudjuk megérteni, hogy Tótfalusi ur minő czimen nevezi magát Czibalmos Ferenc jogutódának; mert tudomásunk szerint az üzletet az örökösöktől át nem vette s azon körülmény, hogy jelenleg azon műhelyt bírja bérben, mely egykor néhai Czibalmos Ferencé volt, még a jogutód czimet nem állapítja meg. Szóval minden ember csináljon igazságos eszközökkel reklámot a maga üzletének.

Kézdivásárhely, 1902. szeptember 10-én.

Vajda Albert
Kiss András,
Turóczy Dénes,
Incze János,
asztalos mesterek.

*) E rovatban megjelent közleményekért felelősséget nem vállal

a Szerk.

Hirdetések.

2336—1902. tksz.

Hirdetmény.

A kovásznai kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság ezennel köz-
biré teszi, hogy tagosítás folytán a
Háromszék megyében fekvő Imecs-
falva község telekkönyvei az 1869.
évi 2579. sz. szabályrendeletre ké-
pest átalakítottak és ezzel egyidej-
leg mindazon ingatlanokra nézve, a
melyekre az 1886. évi XXIX., az
1889. évi XXXVIII., és az 1891. XVI.
t. c. cikk a tényleges birtokos tu-
lajdonjogának bejegyzését rendelik,
az 1902. évi XXIX. törvények ke-
zében szabályozott eljárás a telek-
jegyzőkönyvi bejegyzések helyesbítésé-
vel kapcsolatosan fogantatott.

E czélból a helyszíni eljárás a
nevezett községben 1902. évi decem-
ber 1-ső napjával fog kezdődni.

Ennélfogva felhívom:

1. az összes érdekeltet, hogy a hite-
lesítési tárgyaláson személyesen vagy
meghatalmazott által jelenjenek meg
és az új telekkönyvi tervezet ellen
netalán észrevételeiket annál bizo-
nyosabban adják elő, mert a régi
telekkönyv végleges átalakítása után
a téves átvezetésből eredhet kifogá-
sokat jóhiszemű harmadik szemé-
lyek irányában többé nem érvény-
síthetők;

2. mindazok, a kik a telekjegyző-
könyvekben előforduló bejegyzésekre
nézve okadatolt előterjesztést kíván-
nak tenni, hogy a telekkönyvi ható-
ság kiküldött előtt a kitűzött határ-
napon kezdődő eljárás folyama alatt
jelenjenek meg és az előterjesztéseit
igazoló okiratokat mutassák fel;

3. mindazok, a kik valamely in-
gatlanhoz tulajdonjogot tartanak de
telekkönyvi bekebelezésre alkalmas
okirataik nincsenek, hogy az átírára
az 1886. XXIX. t. c. 15—18. és az
1889. XXXVIII. t. c. 5, 6, 7. és 9.
§-ai értelmében szükséges adatokat
megszerezni iparkodjanak és azok-
kal igényeiket a kiküldött előtt ig-
azolják, avagy oda hassanak, hogy
az átruházó telekkönyvi tulajdonos
az átruházás létrejöttét a kiküldött
előtt szövegszerűen el, és tulajdonjog
bekebelezésére engedélyt nyilvánítsa,
mert különben jogait ezen az úton
nem érvényesíthetik; és

4. azok, kinek javára tényleg már
megszűnt követelésre vonatkozó zálog-
jog vagy megszűnt egyéb jog van
nyilvánkönyvileg bejegyezve, ug-
yszintén az ily bejegyzésekkel terhelt
ingatlanok tulajdonosai, hogy a be-
jegyzett jognak törlését kérelmez-
zék, illetve, hogy törlési engedély
nyilvánítása végett a kiküldött előtt
jelenjenek meg, mert ellenesetben a
bélyegmentesség kedvezményétől el-
esnek.

Kovácsna, 1902. évi augusztus hó
hó 9-én.

A kir. járásbíró, mint telekkönyvi
hatóság.

Száva,
kir. aljárásbíró.

(167. 2—3.)

1690. elnsz. 1902.

Árlejtési hirdetmény.

A kézdivásárhelyi kir. törvényszék
hivatali helyiségeinek fűtésére az
1903-ik évben szükséges 218 köb-
méter, a kézdivásárhelyi kir. ügyész-
ség és fogház részére 113'4 köbméter,
a kézdivásárhelyi kir. járásbíró részére
57 köbméter, a kovásznai kir.
járásbíró részére 89'50 és az ottani
fogház részére 26'40 köbméter, a
sepsiszentgyörgyi kir. járásbíró részére
126'10 és az ottani fogház
részére 50'47 köbméter, továbbá a
nagyajtai kir. járásbíró részére
48 és az ottani fogház részére 26'92
köbméter tűzifa szállítása iránt ezen
kir. törvényszék elnöki irodájában a
folyó évi szeptember hó 25-ik
napján d. e. 9 órákor nyilvános
árlejtés tartatik.

Miről vállalkozók azon figyelme-
tetéssel értesítenek, hogy:

a) a törvényszék, kézdivásárhelyi
kir. járásbíró és kir. ügyész-
ség hivatali helyiségei, valamint a kir.
ügyészség mellett levő fogház részére
szükséges tűzifa együttes szállítása
iránt külön,

b) a kovásznai, sepsiszentgyörgyi
és nagyajtai kir. járásbírók hi-
vatali és fogház helyiségei részére
szükséges mennyiség szállítása iránt
járásbíróként külön-külön is
tehető ajánlat.

Kötelesek vállalkozni szándékozók
azon esetben, ha a fennebb a), b)
pontokban felsorolt összes helyiségek
részére szükséges tűzifa mennyiség
szállítására óhajtanak vállalkozni
267 korona bántpénzt, ellenben csak
az a) pont alatti helyiségekre vonat-
kozólag tett ajánlat esetében 140 K.,
a kovásznai kir. járásbíró és fog-
ház részére tett ajánlat esetében 41
K., a sepsiszentgyörgyi járásbíró és
fogházra vonatkozó ajánlatnál 62
K. s végül a nagyajtai járásbíró és
fogház részére tett ajánlat eseté-
ben 24 K. bántpénzt az árlejtés
megkezdése előtt készpénzben, vagy
ovadékképes értékpapírban letenni.

Kellő bántpénzzel ellátott és szá-
bályszerűen bélyegzett zárt írásbeli
ajánlatok, melyekben az ajánlati ár
betűkkel is kiírandó, s melyeknek
borítéka „Ajánlat tűzifa szállítása
iránt” felirattal jelendő, az árlejtés
megkezdése előtt szintén elfogad-
tatnak.

A részletes feltételek ezen kir. tör-
vényszék elnöki irodájában, valamint
az itteni kir. ügyészség, a helybeli,
kovásznai, sepsiszentgyörgyi és nagy-
ajtai kir. járásbíróknál megte-
kinthetők.

Kézdivásárhely, 1902. szeptember
hó 6-án.

Solim Miklós,
kir. tszéki elnök.

(168. 2—3.)

PÉNZ

kölcsönök leggyorsabb és legolcsóbb eszközlése
házakra, földekre

4 1/2%-os kamat mellett **50 évre is**. Kizárólag **utólagos**
jutalék-fizetés ellenében,
ugyszintén **köz- és magántisztviselőknek, kato-
natiszteknek, kereskedőknek, iparosoknak és minden**
hitelképes egyének diszkrét eszközöl hitelt

SOMOGYI BANKIRODA

bej. czég.

Budapest, VI. ker., **Próféta-utca 5. szám**
(Valasz helyeg csatolandó.) (162. 3—3.)

Pankotai Herczeg Sulkovszky esemege szálló
kapható Aradon, Simonyi utca 9. szám, Erdő-
gondnokság” cím alatt.

Öt kilós kosár bérmentve 2 korona 50 fillér.
(169. 1—2)

Hirdetmény.

A kézdivásárhelyi kisegítő takarékpénztár részvény-
társaság tudatja miszerint úgy az eddig elhelyezett, valamint
az új betétek után **1902. november hó 1-től 4%**
kamatot fizet és a kamat adót az intézet hordozza.

Elfogad betéteket kamatozás végett: betéti könyvre, pénz-
tári utalványra és folyó számlára.

Előlegez állami és érték papirokra.

Leszámitol váltókat kedvező kamattal mellett.

(170. 1—3.)

Az igazgatóság.

HIRDETMEY.

A minoriták négy kövü malma október hó
24-től **több évre bérbe kiadó.**

A feltételek a házfőnöki irodában megtudhatók.
(171. 1—3.)

Clayton & Shuttleworth

mezőgazdasági gépgyárosok Budapest Váci-körút 63. sz.

által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak:

Locomobil és gőzeséplőgép-készletek 2 1/2 és 12 lóerős.
továbbá járgány-eséplőgép, löher-eséplő, tisztító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és
aratógépek, szónagyajtók, boronák.

„Columbia-Drill”
legjobb sorvetőgép,
zecsakavágók, répvágók,
kukoricza-morssolók,
daráló, őrlő-malmok,
egyetemes asztal-ekék.

2- és 3-vasú ekék és minden egyéb gazdasági gépek.

Részletes árjegyzékek kio-
natra ingyen és bérmentve
küldetnek.

Lincolni törzsgyárunk a világ legnagyobb
locomobil- és eséplőgép gyára.

(143. 13—18.)